

zemlji ne dá še boljšega pridelka. — Že dohajajo gospej Rösslerjevi od mnogih kmetijskih družeb iz Nemčije, Ogerske, Švajce itd. vprašanja, kako ona ravna s setvijo kopriv in daljim obdelovanjem. Še to naj opomnimo, da je v jeseni najugodnejši čas, koprivne zatiče saditi, kajti koj drugo leto se morejo dvakrat, v prihodnjih letih pa petkrat žeti ali kositi.“

Kako predenico (Kleeseide) v različnih deželah pokončujejo.

Čedalje več se sliši o škodi, katero deteljšem napravljaja predenica, ki jim je eden najnevarnejših plevelov ali glot.

Na Francoskem imajo že davno postavo, katera ostro veleva pokončevanje predenice. Na Pruskem je lansko leto bil oklican oster ukaz, ki žuga z občutljivo kaznijo tistim, ki so nemarni o zatiranju predenice. V našem cesarstvu pogrešamo še take postave, vendar so začela nekatera okrajna glavarstva kmetovalcem priporočati pokončevanje toliko škodljivega plevéla.

Različna so pa tudi sredstva, po katerih se ima navedeni namen doseči. C. kr. deželna vlada na Češkem je poslala okrajnim glavarstvom ukaz, naj priporočajo kmetovalcem izpuliti predenico iz deteljišč, predno dela seme, potem pa naj se na goličave napelje mešana gnojna zemlja in pa polije z zeló stanjšano raztopljeno železnega vitrijola. — Na Pruskem se mora zemlja v taci krajih, kjer je predenica, ob času njene cvetja prekopavati in predenico čisto odstraniti. — Na Francoskem so zadnja leta kmetijski časniki to-le priporočali: predenica se prav do čistega pokosi, mesto, kjer je stala, s frišnim kravjim gnojem pokrije, čez-nj pa še večkrat gnojnica polije. Pravijo, da predenica v dveh do treh tednih popolnem zgine, detelja — posebno nemška detelja pa na teh mestih začne zopet krepko rasti.

Kot čisto novo in dobro skušeno sredstvo proti predenici priporoča Francoz Duponchet žvepleni kalcijum (Schwefel-Calcium). Predenica se mora poprej do čistega pokositi in na pokošeno mesto ta prah posuti; se ve da se pokošena predenica mora čisto odstraniti.

Žvepleni kalcijum pa se mora posipati, kedar je rosa na polji, ali pa po dežji, ker brez potrebne vlage imenovana sol nima nobene moči.

Hudo prerokovanje sadjerejcem.

Pod tem naslovom je „Slov. Gosp.“ prinesel članek, ki ne velja samo za Štajarsko, temuč tudi za druge dežele. Tako-le se med drugim glasi:

Letos menda zopet ne bo sadú na naših sadunosnih drevesih. Kajti veliko dreves bo meseca maja stalo golih, brez lista in cveta. To prerokovanje se bo na veliko škodo in žalost posestnikom celó gotovo uresničilo, če ne bodo sedaj meseca februarija in marca nevarnosti v okom šli. Nobeno leto še ni bilo po naših sadunosnih drevesih navešenih toliko goseniških zaleg, kakor letos. Te se morajo pobrati in sožgati, če ne, bode se gori navedeno prerokovanje spolnilo. Za pobiranje goseniških zaleg nam služijo posebne škarje na dolgemu kolu ali rajici. Še boljše pa nam rabi priprost železen, roglast sekač ali „akel“, ki se nekoliko znotraj in zunaj poostri tako, da se more ž njim zalega iz vejic smukati pa tudi odbijaje trebiti. Za 15–20 kr. napravi vsak kovač tako orodje, ki se potem na rajico natakne in pribije. Najbolji čas za to delo je meseca svečana ali sušca; brž ko bolj

toplo postane, pa že izlezejo male gosenci. Treba pa iz dreves izsmukane ali izbite zalege čisto pobrati in sožgati. Kdor na tla vrženih zaleg ne pobere in ne sožge, temu ob gorkejem vremenu gosenci izlezejo in na drevesa uidejo. Ves trud bil je zastonj.*) Če pa je en posestnik svoja drevesa goseniških zaleg otrebil, ne sme soseda nemarneža brez svarjenja pustiti, ampak zahtevati, da tudi on po svojem sadunosniku enako stori. Vzajemno delo, združene moči tudi tukaj največ zdajo.

Narodno-gospodarske stvari.

Kava pred državnim zborom Dunajskim.

Magjari iščejo po vseh potih, kako bi siromašne svoje državne finance okrepčali; med drugim jim bi moral pomagati tudi povikšani dac na kavo in petrolej. In Avstrijska sedanja vlada, katera rada pleše po goslih Magjarskih, porazumela se je z Ogerskim ministerstvom o tem, da colnino (dac) stavita na 24 gold. za cent.

Odbor, v Dunajski zbornici za to izvoljen ni pritrdil vladinemu predlogu, ampak zbornici predlagal, naj colnina za kavo, ki se pripelje v dežele našega cesarstva, bode le 16 gold. Nek poslanec, da bi posredoval med predlogom vladinim in odborovim, je predlagal 20 gold. za surovo kavo, 25 gold. pa za žgano kavo.

Obpravna o dachu za kavo je pripeljala mnogo govornikov na oder; eni so zagovarjali ministerstva predlog, drugi in to možje federalistične stranke, pa ga pobijali. Gorke sta solila tudi liberalna poslanca dr. Kronawetter in Skene ministerstvu; poslanec pl. Zallinger (mož federalistične stranke) je izvrstno in temeljito razlagal pojem tega, kaj je branivna colnina (Schutzzoll), ki ne more zavoljo različnosti dežel po enem kopitu narejena biti v Avstriji; zato mora politiški program Avstrijskega federalizma dopolniti se z federalističnim gospodarstvenim programom. — Blizo v istem duhu je govoril drugi mož naše stranke dr. Oelz, ki je posebno pobijal krive ugovore nekaterih ustavovercev, ki so v govorih svojih trdili, da kava ni hrana, ki človeka siti in redi, ampak je človeku le blizo to, kar mu je žganje ali kaka druga slast, — da tedaj povikšani dac na kavo ne bode zadel toliko revnih ljudi, kakor bogatinov. Da pa to ni resnica, dokazati si je prizadjal tako-le v svojem govoru:

„Moj namen ni, obračati pozornosti slavne zbornice na moj govor, izraziti me je volja le nekatere pomislilike, ki mi vsled zaslišane debate leže na srci. Da bi se bolj krepko podpiralo od vlade namerjano vzvišanje colnine za kavo, zaradi tega so prijatelji vzviševanja colnine trdili stvari, katere so v prirodosnaskih in v državosnaskih krogih neresnične spoznane, že davno neresnične spoznane, zategadel jim ne bode moči pomnožiti zaupanja v našo parlamentarično vlado.

Skušalo se je, naslikati vzvišanje colnine za kavo kakor nekak „davek o potratu“, kateri bi malo ali komaj zadel ubožnejše ljudstvo, in zato se je govorilo: „Kava ni redilna tvarina, kava je le vžitek bogatinom in debelim ljudem, da bolj z lahka prebavljajo, zaradi tega bi zadelo vzvišanje colnine za kavo le bogatine in debeluhe. Tej trditvi moram odločno ugovarjati. Ne le, da je kava redilna tvarina, tem-

*) Tu moramo pozornost naših sadjerejcev vnovič obrniti na toliko hvaljeno „gosenčjo bakljo“, ki posmodi gosence brez škode drevesu. Vred.

več, kar je važnejše, kar je največje važnosti za ubogo delajoče ljudstvo, je to, da je kava sredstvo, sredstvo edino svoje vrste, katero promembe snovi v človeškem telesu počasi izvršuje in tako človeka sitega stori. Gotovo je, da je kava delavcu poleg pičle njegove in slabe hrane edino sredstvo, da more ves dolgi dan in mnogokrat tudi vso dolgo noč prestati pri težkem delu v preživljenju svojcev, in vrh tega še ne govorim o ubožnih bolnikih in oslabeledih starih ljudéh, katerim je kava nenadomestljivo krepilo.

Kaj ostanejo potem ravno od vladinih krogov hvaljene in pospeševane naprave, v katerih kuhajo juho in čaj, kajti več je nego li s samo svitlo peno pozlačen „gospodoželjstven švindeli“, ako se ubogemu delavcu, kateremu ni moči kupavati tečne hrane, težji in odteza pridobivati si moči v kavi ter se bolj še nego do sedaj sili uživati, kar ni nikako odškodilo za kavo, namreč brozgo, skuhamo iz cikorij ali fig, v kateri ostra kemična preiskavanja do danes niso našla družega, nego največ pobarvano sladkorovo vodo in kapljo pelinovca. Res, v neobčutljivem grehu je, ubogemu delavcu, kateri mnogokrat ne more kupiti si vrčka pive, da se okrepi, prečiti vžitek krepila, katerega mu podaje skledica kave, pogostoma mešane s solzami! Takim načinom ostaje vladi samo še to, da naloži davke potu in solzam ubožcev — po tej poti se pomore bolnim našim financam! Odločno moram temu ugovarjati; jaz sem popolnem nasprotnih misli.

Njegova ekselencija gospod finančni minister se vé, je trdil, da je konzumcijska možnost naše države s konzumcijsko možnostjo drugih velikih držav Evropskih skoraj na eni stopinji. To pa nikakor ni mogoče. Konzumcijska možnost dežel raste s produkcijsko močjo in v primeri z velikansko produkcijsko močjo Angleške in Francoske je naša produkcijska možnost vedno še pritlikava. Lahko vsakdo umeje, da ravno po oni konzumcijski možnosti, ki je nasledek povzdignenega obrtstva, raste imenovanima državama prihodki. Njegova ekselencija gospod finančni minister je dostavil, da se je povžitek kave na Avstrijskem v nekaterih letih povišal za 50 odstotkov. Ravno to pa jasno dokazuje, da konzumcijska možnost v Avstriji hira. Gospod finančni minister je obenem trdil, da kava je le vžitek bogatinom. Tu naravnost pobija ena trditev finančnega ministra drugo, sicer bi bilo moralo bogastvo v Avstriji povišati se za 50 odstotkov, a da se to ni zgodilo, temveč da sta bogatstvo in imovitost v Avstriji opešala, zna vsakodó. Ako se zatoraj hoče povikšati kavi colnina, se ne namerava izvršiti ono pravilo, katero je gospod finančni minister postavil kakor sploh veljavno pri colnem tarifu, in ki je samo ob sebi tudi dobro, namreč, da se ima naložiti vžitinski davek samo onim predmetom, pri katerih so merodajni edini državni dohodki. Ravno v tem slučaju, pri colnini kave, pa ni merodajen le državni dohodek, temveč še merodajniši je pri tem zelo važni ozir na ljudstvo, kateri ima odločevati.

Povikšanje colnine kavi bi uvedlo le kontrabantarstvo in bi zmanjšalo dohodke državnine.

Govor gospoda finančnega ministra me je dovel do precipua. Že mnogo mojih predgovornikov je povdarjalo, kako izvanredno neenake med seboj so produkcijske in konzumcijske moči po raznih Avstrijskih deželah. Ta različnost morebiti nima primere v vseh drugih državah svetá. Pravična uredba, resnična narodnostna in državno-gospodarstvena uredba in vzvišanje državnih dohodkov na pravični podlogi se dá doseči le na temelju kar najbolj moči popolne produkcijske in konzumne statistike teh tako različnih dežel. A pot, po katerem hodimo zdaj, ni pot do boljšega, am-

pak pot k slabšemu, zato lepo prosim slavno zbornico, naj ne prezre svarila, katero izgovarjam na križ-potu prde glasovanjem.

Književstvo slovansko.

* *Antona Martina Slomška zbrani spisi*. Druga knjiga: Basni, prilike in povesti. Zbral in vredil Mih. Lendovšek, kaplan v Ptuj. Natisnila in založila tiskarna družbe sv. Mohora v Celovcu 1878.

Hvalevredna je bila misel gosp. Lendovškega, po različnih knjigah raztresene spominke neprecenljivega književnega Slomšekovega delovanja v skupnih knjigah na svitlo dati, katerih druga pod gori navedenim naslovom je ravnokar na svitlo prišla. Ona obsega na 25 polah 77 basni in prilik, 102 povesti, 100 prijetnih pripovedi za otroke, pa 100 kratkočasnih pravljic. Evo obilega in lepega berila za slovensko mladost! — V predgovoru popisuje g. Lendovšek težave, katere bilo je treba premagati, da se je našel založnik pričujoče 2. knjige. Zato med drugim pravi: „Z veselim srcem sem toraj sprejel naznanilo od odbora družbe sv. Mohora dne 23. julija 1877., da prevzame družbena tiskarnica založbo in izdavanje Slomškovih „basni, prilik in povesti“. Dostavljam tukaj le še prisrčno prošnjo do vseh slovenskih rodoljubov, naj blagovoljno skrbé, da družbena tiskarnica pri tem početju zgube trpela ne bode. — Cena knjigi je nizka, broširan iztis veljá 1 gold. 20 kr., trdo vezan 1 gold. 30 kr. Dobiva se v Celovcu v tiskarnici družbe sv. Mohora in pri vseh bukvarjih, ki imajo slovenske knjige na prodaj.

* „*Velikega hrvatskega rječnika*“, ki ga vreduje Jurij Daničič, ima te dni na svitlo priti prospekt, da učeni svet pred tiskom izjavi, kako bi se ta besednjak dal kar najbolje mogoče urediti. Pred dvema letoma vsakako ne bo mogel priti v tisek, ker je dozdej le črka „a“ vredjena.

* „*Narodni Glasnik*“ se imenuje nov časnik, ki ima še ta mesec v srbskem jeziku izhajati v Temešvaru, trikrat na teden. Zraven politike bode obdeloval tudi lepoznavsko polje ter zastopal v obče slovanske interese. Cena mu je 10 gold. na leto.

Politične stvari.

Car Ruski in narod Ruski.

V osebi, značaju in težnjah Ruskega cara se je vedno videla Rusija v pravi dōbi. To je še dandanes tako, le toliko razločka je, da je zdaj zveza med carom in narodom postala drugačna. Na mesto nekdanjega malikovanja je stopila človeštvu bolj pristojna, zato pa trdnejša čut: neomejljiva ljubezen med obema; narod o politiki ne posluša več carovega diha, pač pa car pazi, kako narodu žila bije. Brez dvoma je car Aleksander eden največjih vladarjev vseh dōb in v srcu naroda bo živel menda še dalje, kakor Peter véliki in Aleksander I. dobrotljivi. Malokdaj pa je tudi kak vladar želje in namene naroda tako dobro razumel, kakor Aleksander II., in neizmerna priljubljenost, ki jo vživa po vseh krogih prebivalstva, kaže, kako hvaležni znajo biti narodi, če se vladar ne ustavlja veliki moči volje narodove.

Car Aleksander je bil ves čas svojega vladanja isti mili, svobodoljubni, bistrumni vladar, a bili so časi, ko so hudobne spake, kakoršnih se na nobenem